

Het stigma op sekswerk

Ondanks de alomtegenwoordigheid van commerciële seks en vormen van legalisering in Nederland en andere landen, blijft sekswerk (oftewel prostitutie) een sociaal gestigmatiseerd beroep. Dat heeft vergaande gevolgen voor alle betrokkenen, in het bijzonder voor sekswerkers zelf. Stigma gaat gepaard met stereotypering, uitsluiting en discriminatie. Het vormt een legitimering voor agressie en geweld. Gestigmatiseerde personen krijgen negatieve eigenschappen toegedicht, zoals beperkte vermogens en criminaliteit. Positieve eigenschappen verdwijnen naar de achtergrond. Gestigmatiseerde mensen worden minder serieus genomen en met minder respect behandeld. Schending van burgerlijke en mensenrechten, hoe aantoonbaar schrijnend ook in het geval van sekswerkers, wordt minder ernstig genomen. Geïnternaliseerd stigma kan bovendien bij sekswerkers zelf gevoelens van schuld en schaamte, onzekerheid, stress en depressiviteit veroorzaken en tot geheimhouding, dubbellevens en sociale terugtrekking leiden. Stigma vermindert sowieso iemands sociale status en maatschappelijke mogelijkheden. De invloed van stigma op iemands functioneren mag groter worden geacht dan die van persoonlijkheidseigenschappen.

Stigma werkt als olie op het vuur bij alle misstanden in de prostitutie, in tandem met de criminalisering van sekswerk die er het gevolg van is. Stigma en criminalisering hebben negatieve effecten op werkrouines en werkverhoudingen. Ze ondermijnen de onderhandelingspositie van sekswerkers ten opzichte van alle andere partijen. Ze verslechteren de toegang tot politie, justitie en gezondheidszorg. Ze verhogen de (lichamelijke en geestelijke) gezondheidsrisico's van sekswerkers.

Stigma wordt op meerdere niveaus gebezigd en in stand gehouden. Behalve op het niveau van wet- en regelgeving, is stigma werkzaam in de media, bij politie en justitie, in de gezondheidszorg, hulpverlening en (zakelijke) dienstverlening en in interacties met exploitanten, klanten en collega's. Tot slot beïnvloedt het stigma ook de belangenbehartiging en de zelforganisatie van sekswerkers negatief, omdat het de waarde en de noodzaak daarvan op de achtergrond brengt. Waar onder stigma vooral ook vermeende criminaliteit en slachtofferdom van sekswerkers zich op de voorgrond dringt, krijgt feitelijke arbeidsexploitatie juist veel te weinig aandacht.

Wil een overheid serieuze zaak maken van verbetering van de positie van sekswerkers, zal ze zich gerichte inspanningen moeten getroosten om het stigma op sekswerk te verminderen. Daartoe moeten beleidsmakers de legitimiteit en realiteit van prostitutie onder ogen zien. In Nederland is, ook na de wetwijziging in 2000, niet gericht gewerkt aan brede erkenning van sekswerk als werk. Sterker, de situatie lijkt er alleen maar slechter op geworden.

Heden ten dage wordt sekswerk vooral geframed als een (princiële) vorm van mensenhandel. Dat heeft geleid tot een toename van repressieve maatregelen, waarmee het stigma op sekswerkers alleen maar is versterkt. Sekswerkers worden nu minder als criminelen maar des te meer als slachtoffers gezien. Hun deskundigheid, zeggenschap en autoriteit worden ontkend. Werkplekken worden gesloten en er zijn steeds minder mogelijkheden om het beroep zelfstandig en legaal uit te oefenen. Dat speelt mensenhandelaren in de kaart en verhoogt eens te meer het risico op uitbuiting en geweld.

Kortom, het stigma op sekswerk wakkert exploitatie en mensenhandel aan!